

Statenwarmte 9e wijkbijeenkomst 4 maart 2020

Op woensdagavond 4 maart 2020 trokken de bewoners van het Statenkwartier in groten getale naar het Mariscollege in de Anthonie Duyckstraat. Niet om les te krijgen, maar om zich te laten bijpraten over het onderzoek naar betaalbare duurzame warmteoplossingen voor de wijk. Er is een informatiemarkt, waar wijkgenoten laten zien wat ze op energiegebied aan hun huis hebben gedaan, waar lokale bedrijven staan die kunnen helpen met isolatie en verduurzaming en waar mensen zich kunnen inschrijven om op de hoogte gehouden te worden over de ontwikkelingen.

Voorgeschiedenis

Dan start de tiende bijeenkomst na de start april 2018 van het project Statenwarmte. In een eerdere fase is een verkenning gedaan naar tientallen mogelijke oplossingsrichtingen. In de wijkvergadering van april 2019 werd afgesproken vijf opties hiervan nader door te rekenen: een warmtenet op 70 of op 50 graden, het gasnet hergebruiken met een duurzaam gas of de (individuele) 'all electric' oplossing. Ook is een combinatie van wijkverwarming met een 70 graden warmtenet (waar het gasnet jong is maar niet geschikt voor duurzaam gas) en duurzaam gas (in de straten waar het gasnet er geschikt voor is) doorgerekend. Bij elke oplossing hoort overschakelen op elektrisch koken en een wisselende mate van isolatie van de schil van de woning en een wisselende mate van verandering van het warmteafgiftesysteem (de radiatoren en eventuele vloerverwarming).

Opdrachtgevers Wijkoverleg en BES

Stadsgenoot Astrid Feiter begeleidt de sessie deze avond.

Ze start met een beknopte 'Mentimeter' peiling in de zaal. Verreweg de meesten van de circa 200 aanwezigen zijn wijkbewoner en komen om zich te laten informeren over de stand van zaken.

Astrid geeft kort het woord aan David van der Wal, bestuurslid groen en duurzaamheid van het Wijkoverleg Statenkwartier. Doel van de avond is wat hem betreft informatie verschaffen over opties en vervolg. Hij geeft aan dat het goed is om als wijk actief zelf te onderzoeken wat voor ons een goede optie is. De vereniging in de wijk Buurtenergie Statenkwartier (BES) doet al veel, deelt bijvoorbeeld kennis over isolatiemethoden en besparing, organiseert inkoopacties voor zonnepanelen en geeft energieadvies aan wijkgenoten. Maar de vraag voor nu is: willen we zelf de regie over de verduurzaming van onze wijk houden, wat kunnen wij bijdragen? Wat David betreft gaan we niet per se afwachten waar de gemeente mee komt, maar kijken we of wij de gemeente op enig moment zelf een gedragen voorstel voor kunnen leggen.

Project Statenwarmte

Dan gaat het woord kort naar Tom Egyedi, de wijkbewoner/projectleider van Statenwarmte. Hij geeft aan dat in diverse groepen, ook met een werkgroep kritische bewoners en in samenspel met de gemeente, is gewerkt aan het vervolg na de opdracht die vorig voorjaar is verstrekt. Nu ligt er een analyse, die wordt dadelijk gepresenteerd. Het rapport zelf is via statenwarmte.nl te downloaden, neem het goed tot u.

Er komt na vanavond een werkgroep die een uitgebreide meningspeiling in de wijk gaat voorbereiden en uitvoeren, u kunt zich opgeven om aan deze werkgroep deel te nemen. We peilen wel opvattingen vanavond via de Mentimeter, maar die geven alleen aan wat deze zaal nu vindt. Als de meningspeiling is afgerond, willen we dit najaar een

wijkenergieplan indienen bij gemeente. In dat plan kan een duidelijke voorkeur staan, maar er kan ook in staan dat we er als wijk niet uitkomen, dat er geen duidelijke voorkeur is, dan zullen we dat aangeven. De gemeente gaat met ons plan verder.

De Mentimeter wordt weer ingezet. Op de vraag of we denken dat de wijk invloed kan hebben op een besluit van de gemeente antwoordt het merendeel met ja.

Bij de motieven om van het aardgas af te gaan speelt vooral het klimaat een rol. Een kleien groep geeft aan niet van het aardgas af te willen.

De resultaten van het onderzoek

Martijn Koop van bureau DWA presenteert de bevindingen. Hij geeft aan dat het bureau al langjarig en vaak dit soort onderzoeken en analyses doet. Veelal voor gemeenten en provincies, maar niet eerder voor een wijk als opdrachtgever.

In de presentatie wordt beknopt uiteengezet dat er vijf varianten zijn uitgewerkt:

- een warmtenet op 70 graden
- een warmtenet op 50 graden
- het gasnet hergebruiken met een duurzaam gas
- een combinatie van wijkverwarming met een deel op 70 graden warmtenet en het andere deel op duurzaam gas
- een (individuele) 'all electric' oplossing.

Deze vijf oplossingen zijn vergeleken met de optie 'doorgaan met aardgas' als referentie. Een periode van 30 jaar is genomen, om een eerlijke vergelijking tussen investeringen, herinvestering (bv vervanging cv-ketel) en de variabele energie- en onderhoudskosten mogelijk te maken. Uiteraard zijn daarbij aannames gemaakt over ontwikkeling van aardgasprijs, waterstofprijs, rendement dat een bedrijf wil maken, belastingontwikkelingen etc.

Uit de analyse blijkt dat een warmtenet op 70 graden in financieel opzicht net iets gunstiger is dan de andere alternatieven ook ten opzichte van doorgaan met aardgas. Maar als de prijs van een duurzaam gas gunstiger wordt dan aangenomen, kan dit interessant zijn. Er is echter wel onduidelijkheid over de beschikbaarheid, wanneer en hoeveel.

Helaas zijn de slides moeilijk te lezen achter in de zaal en bevat de presentatie heel veel gedetailleerde en nieuwe informatie, die niet zo makkelijk te bevatten is.

Er zijn vragen over de aannames, spreiding van cijfers en over beschikbaarheid. Die worden kort beantwoord, in de nabespreking na de presentatie wordt er nader op ingegaan voor de belangstellenden.

De wethouder

Vervolgens wordt het rapport aangeboden aan de wethouder, Liesbeth van Tongeren. Zij geeft aan dat de transitie begint bij de inwoners zelf en juicht van harte toe dat we zelf het stokje in handen nemen. Transitie begint bij bewoners. Als voorbeeld haalt ze de filosofie van hoogleraar Anke van Hal aan: "Sluit aan bij waar mensen naar verlangen". Dat kan zijn warmte of samen doen in de buurt bijvoorbeeld. Liesbeth geeft aan dat ze graag groepen bewoners wil helpen, ook als kleine groepen iets samen willen. Ze noemt het voorbeeld in de gemeente Rotterdam waar een zeker percentage van een wijk samen aan de slag gaat, zo iets zou ze ook willen ondersteunen.

Op vragen uit de zaal geeft ze aan dat het Haagse college 'aardgasvrij' als stip op de horizon heeft gezet, om een duidelijk streven te hebben bij het zoeken naar oplossingen, maar de inzet van aardgas in bestaande bouw is nog mogelijk. Aansluiting op een bestaand warmtenet is mogelijk, maar is nog niet besloten. Als er een goed plan is, is het

slim om 'werk met werk' te maken door diverse opgaven in de bodem in één keer uit te voeren, maar beseft dat de voorbereiding doorgaans drie jaar voor de uitvoering start.

Afronding en vervolg

Astrid bedankt Liesbeth voor haar toelichting en gaat naar een afronding. De laatste stellingen van de Mentimeter komen langs. Op de vraag welke route voor het vervolg de voorkeur heeft van de aanwezigen zijn de stemmen gelijkelijk verdeeld over 'snel tot actie overgaan' en 'wachten op betere oplossing'. Met Tom Egyedi concludeert Astrid dat het zinvol is om diegenen die willen doorpraten over de verstrekte informatie goed door te praten, anderen kunnen de informatiemarkt nogmaals bezoeken of zich inschrijven voor de BES-actie collectieve inkoop zonnepanelen.

Na het bedanken van de diverse sprekers wordt de bijeenkomst afgesloten. Voor de wijkbewoners wacht nog een heel traject van nader informeren, bespreken, mening vormen en keuzes maken. We hebben nog genoeg tijd en zien u graag betrokken bij de vervolgstappen en volgende bijeenkomsten.

Doorpraten met een deel van de zaal

Uit de zaal komen een aantal vragen en opmerkingen waarover is doorgepraat.

- een aantal bewoners voelt zich niet vertegenwoordigd door Statenwarmte, anderen herkennen zich wel in de behoefte om als bewoners zelf het initiatief te nemen
- een aantal bewoners vindt dat Statenwarmte te veel voor de troepen uit loopt. Waarom is het Statenkwartier als een van de eerste wijken bezig? Een voordeel van voorop lopen is dat er meer invloed is uit te oefenen door de bewoners, er meer middelen beschikbaar zijn voor pilots, en eventuele concurrentie om warmtebronnen nog niet speelt.
- zijn er voldoende warmtebronnen beschikbaar? Dat hangt af van wie wanneer initiatief neemt. Op dit moment zijn er nog verschillende varianten denkbaar, zoals geothermie of thermische energie uit afvalwater. In de toekomst valt er waarschijnlijk weinig meer te kiezen als de beschikbare bronnen zijn verdeeld.
- worden we als wijk afhankelijk van een monopolist met dure warmte als gevolg? Dat is nog onduidelijk en mede afhankelijk van waar we voor kiezen, maar ook hier weer geldt dat als we zelf met een plan komen en initiatief nemen, de kans dat we invloed kunnen uitoefenen op de oplossing en de prijs, groter wordt.
- vraag uit de zaal of de energiebelasting in alle varianten is meegenomen, antwoord: 'nee', uitleg: sommige belastingelementen zijn nog onbekend omdat de variant nog niet grootschalig in de praktijk van het verwarmen van bebouwde omgeving wordt toegepast (waterstof b.v.).
- de temperatuur waarop onze woningen wel/niet verwarmd kunnen worden, was onderwerp van discussie. DWA heeft met drie temperaturen gerekend en bijbehorende isolatiepakketten waarop onze woningen in principe comfortabel warm zouden moeten worden gehouden: 50 graden, 70 graden en de huidige variant 80 a 90 graden (aardgas, waterstof). De 70 graden variant is onderdeel van de actie (onderzoek) 'Zet je ketel op 70 graden'. De 50-graden variant ligt bij ons type woningen minder voor de hand, vanwege het kostbare en ingrijpende isolatiepakket.
- vraag over superkritische (water)vergassing van biomassa: is dat meegenomen in het onderzoek? Antwoord: nee, er is nog onvoldoende Syngas beschikbaar.
- wordt er gekeken naar de veiligheid en flexibiliteit van verschillende alternatieven? We zullen dit meenemen in het vervolgproces.